

2. Козловський В. В. Основи підприємництва : навчальний посібник. У 2-х частинах. Частина I / Козловський В. О. – [Вид. 2-ге, переробл. та доповн.] – Вінниця : ВНТУ, 2017.– 119 с.
3. Козловський В. В. Основи підприємництва : навчальний посібник. У 2-х частинах. Частина II / Козловський В. О. – [Вид. 2-ге, переробл. та доповн.] –Вінниця : ВНТУ, 2017.–116 с.

УДК 332.1

РОЗВИТОК МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ РЕГІОНУ

Турчак В.В. – к.е.н., доцент, Солоїд О.В. – к.е.н., доцент

Вінницький кооперативний інститут

У розвиненому демократичному світі мале підприємництво розглядається переважно як суб'єкт, що забезпечує становлення і розвиток демократії та водночас спрямований на вирішення соціальної політики зайнятості. Малий та середній бізнес (SME) в ЄС є єдиним конгломератом, в якому високу концентрацію робочої сили забезпечує малий бізнес, а значну частку ВВП країни – середній.

Значення малого підприємництва полягає в [1, с.126]:

- вирішенні проблеми зайнятості населення, в тому числі за рахунок самозайнятості підприємців, створенні нових робочих місць;

- наданні гнучкості економіці шляхом оперативного реагування на зміни кон'юнктури ринку;

- формуванні конкурентного середовища, в тому числі за рахунок обмеження можливостей монополій, стимулювання виробництва тих товарів та послуг, яких потребує споживач;

- визначенні темпів економічного зростання шляхом прискорення реалізації новітніх технічних і комерційних ідей, випуску наукоємної продукції;

- формуванні середнього класу суспільства, послабленні тенденцій до соціальної диференціації, пом'якшенні соціальної напруги і демократизації ринкових відносин.

Згідно чинного законодавства України суб'єктами малого підприємництва є [2]:

- фізичні особи, зареєстровані в установленому законом порядку як фізичні особи - підприємці, у яких середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) не перевищує 50 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 10 мільйонам євро, визначену за середньорічним курсом Національного банку України;

- юридичні особи - суб'єкти господарювання будь-якої організаційно-правової форми та форми власності, у яких середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) не перевищує 50 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує

суму, еквівалентну 10 мільйонам євро, визначену за середньорічним курсом Національного банку України.

У 2015 році в Україні налічувалося 1 974,3 тис. суб'єктів господарювання (рис. 2.1), у тому числі 3434 тис. підприємств та 1 630,9 тис. фізичних осіб-підприємців. 99,9% підприємств відносяться до категорії малих і середніх, з них 82,8% – це мікропідприємства з кількістю працівників до 10 осіб і річним доходом до 2 млн. євро. В цілому, середні та малі підприємства і суб'єкти середнього та малого підприємництва забезпечували роботою 79,1% від загальної кількості зайнятих працівників по суб'єктах господарювання. У 2014 році налічувалось 79 підприємств та 370 фізичних осіб-підприємців на 10 тис. населення [3].

У Вінницькому регіоні, як і в інших регіонах України, за кількістю суб'єктів найбільш розвиненим є мале підприємництво. За видами економічної діяльності найбільша частка припадає на сільське, лісове та рибне господарство; оптову та роздрібну торгівлю; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів. Частка надходжень до місцевих бюджетів від діяльності суб'єктів малого підприємництва у 2016 році складає 30,0%.

Лідерами рейтингу конкурентоспроможності регіонів України є великі регіони з добре розвинутою інфраструктурою та системою вищої освіти, технологічно підготовлені, з розвиненим бізнесом та розвинутою інфраструктурою для інновацій: м. Київ, Харківська, Одеська, Донецька і Дніпропетровська області [4]. Найпривабливішими для інвестицій, а на цій основі – і для розвитку підприємництва та бізнесу, регіонами (які лідирують у рейтингу інвестиційної привабливості регіонів України) виявились Львівська, Івано-Франківська, Одеська, Вінницька області та м. Київ, а найперспективнішими галузями – сільське господарство, машинобудування та туризм.

Урядами різних країн приділяється велика увага розвитку ділової активності малих підприємств. Для малих підприємств практично

в усіх країнах світу існують винятки, які полягають у застосуванні спеціальних ставок оподаткування, чітко прив'язаних до обсягів їх обороту; суттєво спрощеному характері процедури ведення ними обліку і звітності; податковому стимулюванні розвитку певних секторів підприємницької діяльності; підтримці новостворених підприємств тощо.

Отже, підприємницька активність є складовою частиною економіки регіону, яка

формує його конкурентоспроможність. Найбільш динамічним елементом структури економіки, що постійно змінюється, є мале підприємництво. Воно виступає одним із засобів усунення диспропорцій на окремих товарних ринках, створення додаткових робочих місць і скорочення безробіття, активізації інноваційних процесів, розвитку конкуренції, швидкого насичення ринку товарами та послугами в регіоні.

Список використаних джерел:

Войнарченко М.П. Ділова активність підприємств: проблеми аналізу та оцінки: [моногр.] / М.П. Войнарченко, Т.Г. Рзаєва. – Хмельницький: ХНУ, 2008. – 284 с.

Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні: Закон України // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2013. - №3. – С.23.

Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

Звіт про конкурентоспроможність України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.feg.org.ua/docs/FEG_report_2013_body_ukr_web.pdf.

УДК 330.1:332.1

ВІДТВОРЮВАЛЬНИЙ МЕХАНІЗМ ЕКОЛОГІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

Чернова Г.В. – к.г.н., доцент

Вінницький державний педагогічний університет імені М. Коцюбинського

Традиційними «атрибути» екологізації суспільного виробництва прийнято вважати очисні споруди, маловідходні технології, пристрої з переробки відходів. Також шлях української економіки до екологізації лежить через наукові і практичні засади раціонального природокористування. Мало хто ставить під сумнів, що найбільш справедливим принципом формування еколого-економічних стимулів варто визнати принцип «забруднювач сплачує», а найбільш ефективною формою його реалізації – платежі за забруднення середовища та використання природних ресурсів. Проте такий погляд на речі є ознакою своєрідного атавістичного пережитку, вплив якого все ще відчуває наше технократичне суспільство.

З метою зменшення значної кількості відходів, які щорічно накопичуються, особливо в гірничодобувній і переробній галузях господарства України, та раціонального використання сировинно-ресурсного потенціалу слід впроваджувати у виробництво ресурсозберігаючі технології. До основних напрямів ресурсозбереження зараховують:

- застосування безвідходних та маловідходних сучасних технологій з одночасною комплексною переробкою сировини;

- комплексну переробку газо-димових викидів у атмосферу та стічних вод з повторним використанням продуктів газо- і водоочищення;

- рекуперацію та утилізацію відходів виробництва;

- застосування замкнених водооборотних циклів;

- раціональне використання енергоресурсів та енергозбереження;

- зниження їх питомої ваги у витратах на одиницю випускаємої продукції;

- розробка нових ефективних технологічних процесів, у тому числі й мікробіологічних;

- реорганізація господарських комплексів з урахуванням засад раціонального природокористування [5].

З метою зменшення кількості розсіюваних відходів, які забруднюють атмосферу, землю і воду, та більш ефективного використання первинних природних матеріальних ресурсів розробляються ефективні безвідходні та маловідходні технології. На промислових підприємствах споруджуються складніші і дорожчі очисні споруди для газодимових викидів і стічних вод. Розробляються технології комплексної раціональної переробки сировини з мінімальним використанням енергетичних ресурсів та інших допоміжних матеріалів. Незважаючи на низку прийнятих заходів щодо оздоровлення навколишнього середовища, загальний обсяг шкідливих викидів в атмосферу зростає. Це пояснюється прогресуючим зростанням чисельності